

А. А. Бобруйко
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук.,
доцент А. С. Бабічева

Лінгво-прагматичний потенціал перекладу англомовного пісенного рок-дискурсу

Наукова новизна даного дослідження полягає у тому, що в ньому вперше вивчаються лінгво-прагматичні аспекти англомовного пісенного рок-дискурсу, розглядаються та визначаються мовні реалії, які часто опускають при перекладі пісні та розкривається проблематика перекладу, яка вимагає від перекладача гарного володіння культурою та історією вихідної мови. Результати проведеного дослідження є внеском у розробку дискусійних проблем прагматики, теорії мовленнєвого впливу і теорії комунікації.

Головною метою дослідження є комплексне вивчення лінгво-прагматичних аспектів на засадах англомовного пісенного рок-дискурсу.

Поставлена мета передбачає розв'язання таких завдань:

- визначити аспекти дослідження пісенного рок-дискурсу з погляду комунікативно-прагматичного підходу;
- розглянути різні варіанти перекладів пісенного рок-дискурсу;

Теоретичним підґрунтям для дослідження служать праці: О. М. Боровицької [2], Е. С. Азнаурової Э. С. [1], Дейка ван. Т. А. [3], О. О. Пушкіна [4].

Такий аспект, як лінгво-прагматичний потенціал перекладу є дуже важливим компонентом при передачі конкретного контексту, що вкладений у зміст. Будь-який текст є комунікативним, містить повідомлення, якісь відомості (інформацію), які повинні бути зрозумілі реципієнту. Сприймаючи отриману інформацію, реципієнт тим самим вступає в певні особистісні відносини з текстом, так звані прагматичні відносини. Такі відносини можуть мати різний характер. Вони можуть мати переважно інтелектуальний характер, коли текст служить для реципієнта лише джерелом відомостей про якісь факти. У той же час отримана інформація може мати на реципієнта і більш глибокий вплив. Вона може торкнутися його почуттів, викликати певну емоційну реакцію. Здатність тексту створювати подібний комунікативний ефект, викликати у реципієнта прагматичні відношення

до того, що повідомляється, інакше кажучи, здійснювати прагматичний вплив на одержувача інформації, називається прагматичним аспектом або прагматичним потенціалом (прагматикою) тексту [6 : 54].

Прагматичний потенціал тексту є результатом вибору джерелом змісту повідомлення і способу його мовного вираження. У відповідності зі своїм комунікативним наміром джерело відбирає для передачі інформації мовні одиниці, що мають необхідне значення, як предметно-логічне, так і конотативне, і організовує їх у висловленні таким чином, щоб встановити між ними необхідні смислові зв'язки. В результаті створений текст набуває певного прагматичного потенціалу. В тій мірі, в якій прагматика тексту залежить від переданої інформації та способу її передачі, вона являє собою об'єктивну сутність, доступну для сприйняття:

Big apple is fantastic

But cuts you down to size

(Nickelback, Kiss it goodbye)

У цій пісні йдеться про місто Нью-Йорк, асоціація між «яблуком» і Нью-Йорком виникла тому, що перше дерево, посаджене першими переселенцями, що дало плоди, була яблуня, і тому яблуко і стало символом Нью-Йорка. У такому випадку переклад буде наступним:

Нью-Йорк чудовий

Але він диктує тобі свої правила

В інших випадках відтворення прагматичного потенціалу тексту оригіналу може бути пов'язано з опущенням деяких деталей у перекладі, невідомих реципієнту перекладу:

Let's drink up till it's dry

So grab a Jim Beam, J.B., whatever you need

Давайте гидоту цю будемо пити, допоки вона не кінчиться

Тож пляшку бери, чи те, що тобі там треба

(Nickelback, Bottoms up)

У даному уривку із пісні йдеться мова про відомий бренд віскі *Jim Beam*.

Одну з специфічних проблем перекладу складає особливий розряд лінгвоетнічних реалій, оформлених у тексті як прямі чи приховані цитати

різноманітних текстів, відомих носіям даної мови з їх культурно-історичного досвіду.

Такого роду текстові вставки, або інтертекстуалізми, навіть при самому точному, еквівалентному по відношенню до вихідного тексту перекладі (мається на увазі еквівалентність того тексту, звідки взята цитата) не зможуть виконувати ту ж комунікативну функцію, яку вони виконують у вихідній культурі [5 : 254].

Щоб проілюструвати актуальність проблеми інтертекстуальності при перекладі пісенного дискурсу, візьмемо деякі рядки пісні групи Nirvana, *Smells like teen spirit*:

1) *Load up on guns and bring your friends*

2) *Here we are now, entertain us: a mulatto, an albino, a mosquito*

1) *Заряджайте рушниці та збирайте друзів*

2) *Ось ми тут, впусти нас: мулат(ка), альбінос(ка) і москіт*

1) *Gun (сленг)* – шприц для ін'єкції наркотиками, фраза "load up on guns" має значення "запасайтесь наркотою".

2) *Мулат(ка), альбінос(ка) та москіт* – це метафори, що мають на увазі "брюнеток", "блондинок" та "ін'єкцію наркотиками", тобто повністю відповідають тематиці в пісні.

Отже, з істотними труднощами при передачі прагматичного потенціалу оригіналу стикаються і перекладачі пісенного дискурсу. Разом з тим, в піснях нерідко зустрічаються описи фактів і подій, пов'язаних з історією даного народу, різними літературними асоціаціями, побутом, звичаями, найменуваннями національних страв, предметів одягу і т.д. Все це вимагає внесення поправок на прагматичні відмінності між вихідною мовою і мовою перекладу для забезпечення адекватного розуміння тексту реципієнтом перекладу.

СПИСОК ВИКОРИТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Азнаурова Э. С. Прагматика художественного слова / Э. С. Азнаурова – Ташкент: Фан, 1988. – 121 с.

2. Боровицька О. М. Соціальна прагматика: відхилення у дискурсі (філософсько-методологічний аналіз): Автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.09 / О. М. Боровицька – К., 2001 – 100 с.

3. Дейк ван. Т. А. Вопросы прагматики текста / Т. А. ван Дейк // Новое в зарубежной лингвистике: Лингвистика текста. – М.: Прогресс, 1978. – С. 259 – 336.

4. Пушкин А. А. Прагматическая характеристика дискурса личности / А.А. Пушкин // Личностные аспекты языкового общения. – Калинин: Калинин. гос. Ун-т, 1989. – С. 45 – 54.

5. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб: для фак. иностр. яз. / В. Н. Комиссаров. – М.: Высшая школа, 1990. – 254 с.

6. Плотницкий Ю. Е. Англоязычный песенный дискурс как компонент культуры / Ю. Е. Плотницкий // Прагматические и социокультурные аспекты лингвистики: Сб. статей. – Самара, 2002. – 54 с.